

**Eszterházy Károly Egyetem
Neveléstudományi Doktori Iskola**

**Doktori Iskola vezetője: Prof. Dr. habil. Pukánszky Béla
Doktori Iskola programigazgatója: Dr. habil. Szűts Zoltán**

Doktori (PhD) disszertáció tézisei

**Az életen át tartó tanulás tényezőinek vizsgálata és IKT támogatási
lehetőségei a műszaki középiskolákban**

Gógh Előd

Eger

2024

TÉZISEK

1. Elméleti áttekintés: a kutatás tárgya és célja

A mesterséges intelligencia és a technológiai fejlődés mélyreható változásokat hozott a munkaerőpiacra, így a folyamatos ismeretfrissítés elengedhetlenné vált. Az élethosszig tartó tanulás a leghatékonyabb megoldás a változásokhoz való alkalmazkodásban, különösen azok számára, akik munkahelyei veszélybe kerülhetnek a változások miatt.

Az elektronikus tanulási környezetek nagyban segítik ezt a folyamatot, támogatva a személyes és szakmai fejlődést. Ezek az eszközök nem csupán információt nyújtanak, hanem elősegítik a tanulási motivációt (Réthy, 2001; Zimmermann & Schunk, 2012) és az önálló tanulás fejlesztését is. A fiatal generációk esetében fontos a folyamatos tanulás és fejlődés jelentőségének tudatosítása, mivel ez nélkülözhetetlen a gazdasági és technológiai változásokhoz való sikeres alkalmazkodáshoz. Ennek érdekében széleskörű oktatási és társadalmi törekvések szükségesek. Az élethosszig tartó tanulásra való ösztönzéshez és az elektronikus tanulási eszközök hatékony alkalmazásához az oktatás területén lépéseket kell tennünk a megfelelő tudatosság és jövőkép kialakítása érdekében.

Az értekezés középpontjában a digitális oktatás és az élethosszig tartó tanulás áll, különös tekintettel a modern technológiai eszközök és módszerek hatékony oktatási alkalmazhatóságára (Racsko & Kis-Tóth, 2022). A digitális kompetenciák fejlesztése, az online tanulási stratégiák és a digitális tanulási környezetek hatékonyságának vizsgálata révén az értekezés célja, hogy bemutassa, miként segíthetik ezek az eszközök az élethosszig tartó tanulás folyamatát, valamint hogy az oktatási rendszer hogyan adaptálódhat a folyamatosan fejlődő technológiai környezethez. A digitális oktatás mély összefonódása a neveléstudománnyal új módszertani és elméleti megközelítéseket követel, amelyek hozzájárulnak a pedagógusok és diákok közötti interakciók gazdagításához, a tananyagok elérhetőségének növeléséhez és a tanulási környezetek sokszínűségének bővítéséhez (Molnár, Gy., 2011, 2013a, 2013b, 2014). A kutatás különös figyelmet fordít az élethosszig tartó tanulással összefüggésbe hozható kompetenciák fejleszhetőségére, az e-learning hatékonyságára, valamint az oktatási technológiák kapcsolódására a tanulás hossz távú fenntarthatóságának segítése szempontjából.

A digitális kompetenciák fejlesztése (Farkas, 2012) egyrésztől növelheti az oktatás hatékonyságát, másrésztől a digitális technológiák lehetőséget teremtenek a tanulási folyamatok személyre szabására, ami különösen fontos a szakképzésben részt vevő diákok számára, akik eltérő előzetes ismeretekkel és készségekkel rendelkeznek.

A kutatási célunk elsődlegesen, hogy feltárjuk, hogyan lehet az élethosszig tartó tanulás elveit hatékonyan integrálni a szakképzésbe, és hogyan támogathatják ezt a folyamatot a digitális technológiák. Az eredmények alapján olyan javaslatokat dolgoztunk ki, amelyek hozzájárulnak az oktatás minőségének javításához és a diákok versenyképességének növeléséhez a munkaerőpiacon, ugyanis a szakképzés sikerének egyik kulcsa a folyamatos tanulásra való felkészítés és a technológiai innovációk hatékony alkalmazása.

Az elvégzett kutatások során azokat a tanulási tényezőket vizsgáltuk, amelyek kulcsfontosságúak az élethosszig tartó tanulás szempontjából, különösen a szakképzésben részt vevő diákok körében. Az adatgyűjtés két fázisban zajlott: egy kisebb, majd egy nagyobb mintán alapuló kutatás keretében.

A kisebb elemszámú (N=378) vizsgálatunk legfőbb célja annak feltérképezése, hogy mik lehetnek azok a tanulási motivációs tényezők, amelyek befolyásolhatják az egész életen át tartó tanulást. Természetesen ezen tényezők nagy része olyan, amelyekre konkrétan a kérdőíves vizsgálat rákérdez, azaz prekoncepciót tartalmaz, azonban vannak olyan vizsgálati elemek, ahol a megkérdezettek saját maguk válaszolnak és neveznek meg például motivációs tényezőket. A kérdőív több olyan kérdéscsoportokkal érintett témát vizsgált, ami összefüggésben vannak az élethosszig tartó tanulással.

A nagyobb elemszámú (N=1260) kutatásunk azt célozta, hogy alaposabban megértsük a diákok élethosszig tartó tanuláshoz való hozzáállását, különös figyelmet fordítva a motivációra, önhatékonyságra és önszabályozott tanulásra. A Likert-skálás kérdőívet egy korábbi, kisebb mintájú kutatás eredményei alapján terveztük, hogy felmérjük a diákok kapcsolódását ezekhez a kulcskompetenciákhoz. Nem csak a jelenlegi helyzet felmérésére törekedtünk, hanem arra is, hogy megértsük, hogyan ítélik meg a diákok saját képességeiket és motivációikat, illetve mely tényezők segíthetik vagy gátolhatják tanulási hajlandóságukat.

Különösen a motiváció és önhatékonyság szerepe kapott nagy hangsúlyt, mivel ezek alapvetően meghatározzák a diákok tanulási folyamatban való részvételét és a tudásuk

folyamatos fejlesztését. A kutatás célja továbbá az volt, hogy feltárjuk azokat a stratégiákat és attitűdöket, amelyek erősíthetik a diákok önálló tanulási képességeit és önbizalmát, különös tekintettel az önszabályozás fejlesztésére. Az élethosszig tartó tanulás kulcsszerepet játszik a személyes fejlődésben, a munkaerőpiaci alkalmazkodásban és a társadalmi integrációban (András et al., 2016).

A munka során feltérképeztük a diákok véleményét a vizsgált tanulási tényezőkről, és megállapítottuk ezek jelenlétét a szakképzésben. Az eredmények alapján azonosítottunk olyan digitális technológiai eszközöket, amelyek hatékonyan támogathatják ezeket a folyamatokat, és konkrét javaslatokat tettünk az IKT eszközök használatára a szakképzésben az élethosszig tartó tanulás előmozdítása érdekében.

2. A kutatás bemutatása

A kutatás két fő szakaszra oszlik, így a vizsgált hipotézisek is két különböző területre koncentrálnak.

2.1. A kisebb elemszámú (N=378) vizsgálat során vizsgált hipotézisek

1. Hipotézis csoport (OKJ és felsőoktatási preferenciák)

- H_1 (OKJ népszerűsége) A vizsgált szakköznevelésben a tanulók jelentős része nemcsak az OKJ-s szakmákat tartja népszerűnek, hanem elkötelezett is ezen szakmák iránt, hosszú távon is tervezi a szakképesítések megszerzését, és ezt az elkötelezettséget olyan tényezők befolyásolják, mint a szakmák munkaerőpiaci értéke és a további tanulási lehetőségek.;
- H_2 (OKJ és felsőoktatás egyenrangúsága) A diákok hasonló arányban tekintik jövőbeni képzési alternatívának az OKJ-s szakmákat és a felsőoktatási tanulmányokat;

2. Hipotézis csoport (Motivációs és demotiváló tényezők)

- H_3 (motivációs tényezők) Feltételezhető, hogy a számos vizsgált és a diákok által szabadon megfogalmazott motivációs tényező közül elsősorban a jövőbeni szakmai előmenetel és a munkaerőpiaci versenyképesség növelése iránti vágy határozza meg a tanulási motivációjukat, amelyet a magasabb jövedelem lehetősége és a szakmai készségek fejlesztésének igénye ösztönöz.

- H₄ (demotiváló tényezők) Feltételezhető, hogy a számos vizsgált és a diákok által szabadon megfogalmazott demotiváló tényező közül az időhiány, a családi nehézségek és a pénzügyi problémák jelentik a legnagyobb akadályt a diákok tanulási folyamatában, jelentősen befolyásolva az élethosszig tartó tanulás iránti elkötelezettségüket.;

3. Hipotézis csoport (Tanulási időszakok és életkor)

- H₅ (élethosszig tanulás vége időpontok) Feltételezhető, hogy a diákok tanulási hajlandósága nem lineárisan csökken az életkor előrehaladtával, hanem két jellegzetes időszakban mutat kiemelkedő szándékot a folyamatos tanulásra: a fiatal felnőttkorban, amikor a szakmai karrierépítés kezdődik, és egy későbbi életszakaszban, amikor az élethosszig tartó tanulás szükségessége felértékelődik.;
- H₆ (életkori érés) A szakképzésben részt vevő tanulók esetében az életkor és a képzés szintje együttesen befolyásolják az élethosszig tartó tanulás iránti elkötelezettséget, mivel az idősebb tanulók és a magasabb évfolyamok hallgatói nagyobb valószínűséggel mutatnak erősebb elkötelezettséget.

2.2. A nagyobb elemszámú (N=1260) kutatás során vizsgált kérdések

2.2.1. Az önszabályozott tanulási képességek elemzése

A kutatás során arra törekedtünk, hogy feltárjuk, hogyan befolyásolja az önszabályozott tanulás a diákok tanulmányi sikerességét és az élethosszig tartó tanulás iránti elkötelezettségüket. Azt vizsgáltuk, milyen mértékben járulnak hozzá a diákok tanulási stratégiái, motivációi és az őket érő akadályok ahhoz, hogy képesek legyenek önállóan tervezni, reflektálni és kitartóan törekedni céljaik elérésére, valamint hogyan lehet ezeket a készségeket hatékonyan fejleszteni az oktatásban.

H₇ hipotézis: Az önszabályozott tanulási készségek fejlettsége pozitív korrelációban áll a diákok tanulmányi sikerességével és az élethosszig tartó tanulás iránti elkötelezettséggel. Feltételeztük, hogy a magasabb szintű önreflexió, céltudatos kitartás és tanulási tervezés növeli a diákok tanulmányi eredményeit és elősegíti az élethosszig tartó tanulási készségek kialakulását.

2.2.2. Az önhatékony tanulási képességek elemzése

A kutatás során arra kerestük a választ, hogy a budapesti műszaki szakgimnáziumok diákjai esetében milyen mértékben befolyásolja a tanulási önhatékonyság a tanulók önbizalmát, motivációját és tanulmányi eredményeit. Vizsgálni kívántuk, hogy az önhatékonyság növelése miként járulhat hozzá a diákok hosszú távú tanulmányi sikerességéhez, és milyen pedagógiai gyakorlatok segíthetnek az önbizalom és motiváció fejlesztésében.

H₈ hipotézis: Feltételeztük, hogy a diákok tanulási önhatékonysága pozitív korrelációban áll önbizalmukkal, motivációjukkal és tanulmányi teljesítményükkel. Az a feltevésünk, hogy a magasabb önhatékonyságú tanulók nagyobb önbizalommal és motivációval rendelkeznek, ami kedvezően befolyásolja tanulmányi eredményeiket és hosszú távú tanulmányi sikerességüket. Emellett arra számítottunk, hogy az önhatékonyság fejlesztése hozzájárulhat a diákok pedagógiai támogatásának hatékonyabbá tételéhez.

2.2.3. Kutatási kérdések a faktorelemzés során

A faktoranalízissel arra törekedtünk, hogy az élethosszig tartó tanulással összefüggő tényezők mélyebb megértését elérjük, különösen a tanulási folyamatok optimalizálása és a diákok adaptációs képességének növelése érdekében. A faktorelemzés segítségével az eredeti tanulási tényezőket új faktorcsoportokba szerveztük, amelyek lehetővé tették a tanulási stratégiák finomhangolását és a tanulók tanulási útjainak hatékonyabb támogatását, különös tekintettel a stresszkezelésre és az önbizalom fejlesztésére.

H₉ hipotézis: Feltételezzük, hogy az új faktorok átfogó elemzése révén a tanulási folyamatok optimalizálhatók, és a diákok adaptációs képességei javíthatók, ami hosszú távon növeli a tanulás hatékonyságát és támogatja az élethosszig tartó tanulás fenntarthatóságát.

3. Eredmények

3.1. A kisebb elemszámú (N=378) vizsgálat során kapott eredmények

Az 1. hipotéziscsoport (OKJ és felsőoktatási preferenciák) alapján megállapítható tézis

A H₁ (OKJ népszerűsége) és H₂ (OKJ és felsőoktatás egyenrangúsága) hipotézisek és vizsgálatuk alapján az alábbi tézis állapítható meg:

Tézis 1: A szakgimnáziumi és technikumi képzések kulcsszerepet játszanak a diákok jövőbeni szakmai és felsőoktatási pályaválasztásában, különösen az OKJ-s szakmákban rejlő továbbtanulási lehetőségek tekintetében. A képzési struktúra és a tanulói preferenciák összhangban állnak az élethosszig tartó tanulás és a folyamatos szakmai fejlődés elvével, hangsúlyozva az OKJ-s képzések népszerűségét és a felsőoktatásba való átmenetet támogató szerepüket.

A tézis alapjául szolgáló tanulmányok: (Gögh, 2017, 2018a) (Gögh & Kővári, 2018a).

A tézis jelentősége:

A tézis jelentősége abban rejlik, hogy rámutat a szakgimnáziumi képzés kulcsszerepére a diákok szakmai és tanulmányi fejlődésében. A hangsúly az OKJ-s képzések és a felsőoktatási lehetőségek közötti kapcsolaton van, kiemelve ezen képzési útvonalak fontosságát az élethosszig tartó tanulás és a munkaerőpiaci igényekhez való alkalmazkodás szempontjából. Ez a megközelítés új perspektívákat nyit a képzési struktúrák optimalizálására és a tanulói döntések támogatására, elősegítve a diákok sikeres integrációját a felsőoktatásba és a szakmai életbe.

A tézis összevetése korábbi eredményekkel

A kutatási területen Kiss Annamária (2003) és Faiat Gábor (2010) munkái kapcsolódnak leginkább, bár ezek nem tartalmazznak közvetlenül összehasonlítható adatokat a jelen vizsgálattal. Az oktatáspolitikai változásai, amelyek révén növekvő prioritást élveznek a szakmai képzések, tovább növelik az OKJ-s szakmák vonzerejét, ami a vizsgált iskolákban is megfigyelhető a szakmák iránti jelentkezések számában. A Központi Statisztikai Hivatal adatainak (KSH 2020, 2023) elemzése megerősíti a tézisben leírtak relevanciáját, hangsúlyozva az OKJ-s képzések népszerűségét és az oktatási rendszer adaptációját.

Az 2. hipotéziscsoport alapján megállapítható tézis

A H₃ (motivációs tényezők) és H₄ (demotiváló tényezők) hipotézisek és vizsgálatuk alapján az alábbi tézis állapítható meg:

Tézis 2: A szakgimnáziumi és technikumi tanulók tanulási motivációi és akadályai szignifikáns összefüggéseket mutatnak a jövőbeni szakmai siker és a munkaerőpiaci versenyképesség iránti törekvéseikkel. Az új kutatás feltárta, hogy a diákok elsősorban a

szakmai tudás és nyelvtudás fejlesztésében látják a hosszú távú karrierépítés kulcsát, miközben a legnagyobb akadályt az időhiány, családi és pénzügyi nehézségek jelentik. Ezek az eredmények előremutató irányt adnak az oktatási gyakorlatok átalakításának, különös tekintettel az élethosszig tartó tanulás elősegítésére és a tanulási akadályok hatékony csökkentésére.

A tézis alapjául szolgáló tanulmányok: (Gőgh, 2017, 2018a, 2018b) (Gőgh & Kővári, 2017)

A tézis jelentősége:

Ennek a tézisnek a jelentősége abban rejlik, hogy új perspektívát nyújt a szakgimnáziumi és technikumi tanulók tanulási motivációinak és akadályainak megértésében, különösen a jövőbeli szakmai siker és munkaerőpiaci versenyképesség iránti törekvéseik tekintetében. A kutatás rávilágít arra, hogy milyen tényezők ösztönzik a diákokat a szakmai tudás és nyelvtudás fejlesztésére, valamint milyen akadályok, mint az időhiány és pénzügyi nehézségek, gátolják őket tanulmányaik során. Ezek az ismeretek kulcsfontosságúak az oktatási gyakorlatok és oktatáspolitikai beavatkozások célzott finomhangolásához, lehetővé téve a tanulási környezetek optimalizálását és a diákok hosszú távú sikerének elősegítését. A tézis összevetése korábbi eredményekkel

A vizsgált témához kapcsolódó tanulmányok, mint Bajusz (2009), Szűcs (2013), és Oláh (2019) munkái, hasonló motivációs és demotivációs tényezők elemzésére összpontosítanak. Kiemelten fontos, hogy a tézisemben tárgyalt tényezők a nyitott kérdésekre adott válaszokból származnak, ami még inkább értékelendő az átfedések fényében. A nemzetközi karrierlehetőségek felmerülését a két tanítási nyelvű oktatás és a releváns nyelvtudás megszerzése is magyarázza ebben az esetben.

Az 3. hipotéziscsoport alapján megállapítható tézis

A H₅ (élethosszig tanulás vége időpontok) és H₆ (életkori érés) hipotézisek és vizsgálatuk alapján az alábbi tézis állapítható meg:

Tézis 3: A diákok életkorának növekedésével egyre inkább az élethosszig tartó tanulás felé orientálódnak, ami a tanulási időszak végeként megjelölt időpontok eltolódásában mutatkozik meg. Ez azt sugallja, hogy a fiatalabb korosztályok inkább konkrét, rövidebb távú célokat tűznek ki maguk elé, míg az idősebb diákok már az élethosszig tartó tanulás

lehetőségét is figyelembe veszik, jelezve a tanulás iránti elkötelezettség növekedését az életkor előrehaladtával.

A tézis alapjául szolgáló tanulmányok: (Gőgh, 2017, 2018a) (Gőgh & Kővári, 2018a, 2019f)

A tézis jelentősége:

A tézis relevanciája abban rejlik, hogy rávilágít az életkor és a tanulási motivációk közötti összefüggésre, különösen az élethosszig tartó tanulás kontextusában. Ez felhívja a figyelmet arra, hogy az oktatási programoknak és stratégiáknak rugalmasnak kell lenniük, figyelembe véve a diákok változó céljait és motivációit az élet különböző szakaszaiban. Az életkor előrehaladtával a tanulás iránti hosszú távú elkötelezettség növekedése fontos szempont az oktatáspolitikai és a pedagógiai gyakorlatok alakításakor.

A tézis összevetése korábbi eredményekkel

Bár a vizsgált kérdéskör és az eredmények első pillantásra evidensnek tűnhetnek, meglepő módon kevés releváns kutatás áll rendelkezésre az összehasonlításra. Kevés hasonlóan specifikus vizsgálatot végeztek eddig ebben a témában, megemlíthető (Zacher & Froidevaux, 2021). Az eredmények újszerűsége nem a felfedezés tényében, hanem abban rejlik, hogy megerősítést nyújtanak az élethosszig tartó tanulásról alkotott előzetes elképzelésekhez, így további értéket képviselve a témakör tudományos megértésében.

3.2. A nagyobb elemszámú (N=1260) vizsgálat során kapott eredmények

3.2.1. Az önszabályozott tanulás vizsgálatának eredményképpen megállapítható tézis

Tézis 4: Az önszabályozott tanulás mélyreható vizsgálata a szakképzési kontextusban azt mutatja, hogy a diákok tanulási stratégiái, motivációi és akadályai szorosan összefüggnek az önreflexió, a céltudatos kitartás, és a tanulási tervezés képességével. Ezek az eredmények alátámasztják az önszabályozott tanulási készségek fontosságát a diákok tanulmányi sikerességében és az élethosszig tartó tanulás felé való elmozdulásban, kihangsúlyozva a pedagógiai gyakorlatok és az oktatáspolitikai számára a tanulási környezet és módszertan továbbfejlesztésének szükségességét.

A tézis alapjául szolgáló tanulmányok (Gőgh & Kővári, 2019a, 2019b, 2019c, 2019d) (Gőgh, Kővári, Racsko, 2020)

A tézis jelentősége:

A tézis jelentősége abban rejlik, hogy kiemeli az önszabályozott tanulás szerepét a diákok tanulmányi sikerességében és hosszú távú tanulási képességeiben. Ez rámutat arra, hogy az oktatási stratégiák és a tanulási környezet optimalizálására van szükség, hogy támogassák a diákok önreflexiós képességeit, céltudatosságát, és tervezési készségeit, elősegítve ezzel az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges kompetenciák fejlesztését.

A tézis összevetése korábbi eredményekkel

A kutatásunk alapvető célkitűzése nem az önszabályozott tanulás és az élethosszig tartó tanulás közötti összefüggés újbóli igazolása volt – e területen számos előzetes munka (Clark, 2012; Loyens et al., 2008; Zimmerman & Schunk, 2012) már biztosította a szilárd alapot. Ehelyett fókuszunk az volt, hogy azonosítsuk és meghatározzuk azokat a területeket, ahol fejlesztések szükségesek. A vizsgálatunk konkrét betekintést nyújtott ezekbe a területekbe, különös tekintettel a mintavételi intézmények diákjaira, de eredményeink általánosíthatóak és relevánsak lehetnek más hazai műszaki szakképzési intézmények számára is, elősegítve ezzel a tanulási folyamatok hatékonyságának növelését.

3.2.2. Az önhatékony tanulás vizsgálatának eredményeképpen megállapítható tézis

Tézis 5: A budapesti műszaki szakgimnáziumok diákjai körében a tanulási önhatékonyság szorosan összefügg a tanulók önbizalommal és motivációval, valamint az oktatási eredményekkel. Ezek az eredmények rámutatnak arra, hogy az önhatékonyság növelése pozitívan befolyásolhatja a diákok tanulmányi teljesítményét és hosszú távú tanulmányi sikereit, kiemelve az önbizalom és a motiváció fejlesztésének fontosságát a pedagógiai gyakorlatban.

A tézis alapjául szolgáló tanulmányok: (Gógh & Kővári, 2020b) (Gógh, Racsko & Kővári, 2021)

A tézis jelentősége:

Ennek a tézisnek a jelentősége abban rejlik, hogy hangsúlyozza az önhatékonyság kulcsszerepét a tanulók tanulmányi teljesítményében és motivációjában. Ez rávilágít az oktatási

stratégiák és intervenciók fontosságára, amelyek célja az önhatékonyság erősítése, mint a diákok sikerének előmozdítására szolgáló eszköz.

A tézis összevetése korábbi eredményekkel

Az önhatékony tanulás hazai kutatásokban az önszabályozó tanuláshoz kapcsolódva jelenik meg. A kapott eredmények ennél fogva nem vehetők össze más korábbi eredményekkel. Talán ennek szükségessége meg is kérdőjelezhető, hiszen ebben az esetben is a célunk az volt, hogy egy tanulási tényezőhöz, jelen esetben az önhatékony tanulás elemihez kapcsolódva vizsgálódjunk és világítsunk rá a fejlesztendő területekre.

3.2.3 A faktoranalízis eredményeképpen előálló tézis:

Tézis 6: Az új faktorok átfogóbb és mélyrehatóbb elemzést tesznek lehetővé a tanulási folyamatok során, ami a tanulók adaptációs képességének növelésére, a tanulási stratégiák optimalizálására, valamint a stressz és az önbizalomhiány hatékonyabb kezelésére összpontosít. Ezek a dimenziók javítják a tanulás hatékonyságát és támogatják az élethosszig tartó tanulás fenntarthatóságát, lehetővé téve a pedagógiai módszerek továbbfejlesztését és a diákok egyéni tanulási útjainak optimalizálását. Az új faktorok segítségével az oktatási gyakorlatok tovább finomíthatók, ezáltal biztosítva a folyamatos fejlődést a tanulás minden szintjén.

A tézis alapjául szolgáló tanulmányok: (Gögh & Kővári, 2018c, 2021b, 2022)

A tézis jelentősége:

A tézis jelentősége abban rejlik, hogy új perspektívát nyújt a tanulási folyamatok értelmezésében, különös tekintettel a tanulási stratégiák finomhangolására és az akadályozó tényezők kezelésére. Az új faktorok révén lehetőség nyílik a tanulók egyéni igényeinek és kihívásainak precízebb azonosítására, ami hozzájárul a tanulási hatékonyság növeléséhez. Ezzel a megközelítéssel a pedagógiai gyakorlatok célzottabb fejlesztése válik lehetővé, elősegítve az élethosszig tartó tanulás fenntarthatóságát és a tanulók sikeres fejlődését.

A tézis összevetése korábbi eredményekkel

A kutatási módszerből és a kapott eredmények értelmezésének egyediségéből adódóan hasonló eredmények nem találhatók.

4. Összegzés, további kutatási irányok kijelölése

Az eredmények szélesebb értelemben kiemelik a szakgimnáziumi és technikai képzések jelentőségét a diákok szakmai és tanulmányi fejlődésében, hangsúlyozva az élethosszig tartó tanulás és a munkaerőpiaci igényekhez való alkalmazkodás fontosságát. A kutatás rávilágít arra, hogy az ilyen képzések támogatják a diákok karrierépítési lehetőségeit, elősegítve a folyamatos tanulást és a felsőoktatásba való sikeres átmenetet.

Továbbá, a diákok tanulási motivációinak és akadályainak mélyebb megértése elengedhetetlen az oktatási stratégiák hatékony finomhangolásához, amelyek a diákok sikeres tanulmányi előmenetelét szolgálják. Az ilyen ismeretek alapot nyújtanak a tanulási környezetek és módszerek optimalizálásához, biztosítva ezzel a hosszú távú tanulási elkötelezettség kialakulását.

A kutatások hangsúlyozták az önszabályozott tanulás és az önhatékonyság szerepét a tanulmányi sikerességben, rámutatva, hogy ezek a készségek központi jelentőséggel bírnak a diákok hosszú távú fejlődésében. A faktorelemzés révén feltárt új dimenziók lehetőséget kínálnak a tanulási folyamatok továbbfejlesztésére, ami segít a diákok adaptációs képességeinek növelésében és az élethosszig tartó tanulás fenntarthatóságában.

Az eredmények gyakorlati haszna abban rejlik, hogy hozzájárulnak az oktatási módszerek és stratégiák továbbfejlesztéséhez, amelyek a diákok sikerét és a munkaerőpiaci alkalmazkodóképességét szolgálják, ezáltal fenntartva az élethosszig tartó tanulás kultúráját és elősegítve a folyamatos oktatási innovációt.

A jövőbeli kutatásoknak érdemes lenne tovább vizsgálniuk az önszabályozott és önhatékony tanulás fejlesztésének hosszú távú hatásait, különösen a digitális eszközök alkalmazásának kontextusában. Emellett javasolt az oktatási gyakorlatok és pedagógiai módszerek finomhangolása annak érdekében, hogy még hatékonyabban támogassák a diákok tanulási stratégiáinak optimalizálását és az élethosszig tartó tanulás fenntarthatóságát. Különösen fontos lenne a kutatás kiterjesztése más oktatási szintekre és különböző szakképzési területekre, hogy szélesebb körű képet kapjunk ezen készségek fejlesztéséről és az oktatási rendszerek adaptációs képességeiről.

A tézisekben felhasznált irodalom

- ANDRÁS, I. et al (2016): Tanulásemlékek és az új generációk sajátosságainak vizsgálata a tanulási eredmények alapján. Empirikus kutatások az oktatásban határon innen és túl. Óbudai Egyetem Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ, Budapest. pp. 355-375.
- BAJUSZ, K. (2009). A felnőttkori tanulás motivációi. Esély 2000 Konferencia. Elérhető: <https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/esely-2000-konferencia/felnottkori-tanulas>
- CLARK, I. (2012). Formative assessment: Assessment is for self-regulated learning. Educational psychology review, 24, 205-249.
- FAIAT, G. (2010). Az oktatási rendszer és a tanulói továbbhaladás. Jelentés a magyar közoktatásról.
- FARKAS, B. P. (2012). A digitális kompetenciafejlesztés tartalmi és szemléleti változásai a Nemzeti alaptanterv természettudományos műveltségi területeiben. Iskolakultúra, 22(12), 26-36.
- KISS, A. (2003). Diákok a harmadfokú képzésben. Educatio, 2003(1), 142-147.
- KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL. (2020). Köznevelési statisztikai évkönyv 2018/2019 (155-158. o.). Budapest. Letöltve innen: https://2015-2019.kormany.hu/download/7/6e/d1000/K%C3%B6znevel%C3%A9si%20statisztikai%20%C3%A9vk%C3%B6nyv_2018-2019.pdf
- KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL. (2023). Oktatási adatok, 2022/2023 (előzetes adatok) [2. tábla]. Letöltve innen: <https://www.ksh.hu/s/kiadvanyok/oktatasi-adatok-2022-2023-elozetes-adatok/index.html>
- LOYENS, S. M., MAGDA, J., & RIKERS, R. M. (2008). Self-directed learning in problem-based learning and its relationships with self-regulated learning. Educational psychology review, 20, 411-427.
- MOLNÁR, GY (2011). Új módszerek a pedagógiai gyakorlatban – az IKT alapú megoldások tükrében. SZAKKÉPZÉSI SZEMLE, 27(3), 170–177. <https://doi.org/10.1234/szakkepzesi2011.27.3.170>
- MOLNÁR, GY (2013b). New learning spaces? M-learning's, in particular the iPad's potentials in education. International Journal of Interactive Mobile Technologies, 7(1), 56-60.
- MOLNÁR, Gy (2014). Új kihívások a pedagógus életpálya modellben különös tekintettel a digitális írástudásra. In J. Torgyik (Szerk.), Sokszínű pedagógiai kultúra: II. Neveléstudományi és szakmódszertani konferencia (pp. 365-373). Komárno, Szlovákia: International Research Institute.

- MOLNÁR, GY. (2013a). The role of electronic and virtual learning support systems in the learning process, In: Szakál, Anikó (szerk.) IEEE 8th International Symposium on Applied Computational Intelligence and Informatics : SACI 2013, New York (NY), Amerikai Egyesült Államok: IEEE, (2013) pp. 51-54. , 4 p.
- OLÁH, T. (2019). A tanulói motiváció: A 10-14 éves korosztály tanulói motivációjának összefüggései. *Módszertani Közlemények*, 59(2), 3-16.
- RACSKO, R., & KIS-TÓTH, L. (2022). Ütemváltás az oktatás digitális transzformációjában. A könyvtárak lehetséges szerepe az online tanulásban. *Könyvtári Figyelő*, 68(2), 177-191.
- RÉTHY, E. (2001). A tanulási motiváció elemzése. Csapó Benő és Vidákovich Tibor (szerk.): *Neveléstudomány az ezredfordulón: Tanulmányok Nagy József tiszteletére*. Tankönyvkiadó, Budapest, 153-161.
- SZÚCS, SZ. (2013). DE--TEK--Bölcsészettudományi Kar. Retrieved from <https://dea.lib.unideb.hu/items/f02791cf-7d91-40d5-a40f-902763c8cb64>
- ZACHER, H., & Froidevaux, A. (2021). Life stage, lifespan, and life course perspectives on vocational behavior and development: A theoretical framework, review, and research agenda. *Journal of Vocational Behavior*, 126, 103476.
- ZIMMERMAN, B. J., & Schunk, D. H. (2012). Motivation: An essential dimension of self-regulated learning. In *Motivation and self-regulated learning* (pp. 1-30). Routledge.

Az értekezés témájában készült szerzői publikációk

- Gógh, E., & Kővári, A. (2017). Az élethosszig tartó tanulás motivációjának vizsgálata egy szakképzési intézményben. In: Tóth, P., Hanczvikkel, A., & Duchon, J. (szerk.), *Tanulóközpontú oktatás, módszertani megújulás a szakképzésben és a felsőoktatásban: VII. Trefort Ágoston Tanárképzési Konferencia Tanulmánykötet* (pp. 740-758). Budapest, Magyarország: Óbudai Egyetem Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ.
- Gógh, E. (2017). Az élethosszig tartó tanulás motivációinak vizsgálata egy szakképzési intézményben. *Dunakavics*, 5(11), 11-24.
- Gógh, E., Kovács, A., & Sziládi, G. (2017). Application of E-diary to analyze the effectiveness of learning. In P. Baranyi & IEEE (Eds.), *2017 8th IEEE International Conference on Cognitive Infocommunications: CogInfoCom* (pp. 419-423). Piscataway, NJ, United States: Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE). DOI: 10.1109/CogInfoCom.2017.8268282.
- Gógh, E. (2018a). Az életen át tartó tanulás tényezőinek vizsgálata a középfokú oktatásban. In: Éva Borsos, Rita Horák, Zsolt Námesztovszki (szerk.), *A Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar tudományos konferenciáinak tanulmánygyűjteménye* (pp. 358-365). Szabadka, Szerbia: Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar.
- Gógh, E. (2018b). A legjelentősebb motiváló tanulási tényezők vizsgálata az élethosszig tartó tanulás szempontjából. In T. Péter, E. Maior, K. Horváth, A. Kautnik, J. Duchon, & B. Sass (Szerk.), *Kutatás és innováció a Kárpát-medencei oktatási térben: III. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia: tanulmánykötet* (pp. 773-791). Budapest, Magyarország: Óbudai Egyetem Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ.
- Gógh, E., & Kővári, A. (2018a). Az okj-s szakmák vonzerejének mérése egy szakgimnáziumban. In: Tóth, P., Simonics, I., Manojlovic, H., & Duchon, J. (szerk.), *Új kihívások és pedagógiai innovációk a szakképzésben és a felsőoktatásban* (pp. 320-343). Budapest, Magyarország: Óbudai Egyetem Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ.
- Gógh, E., & Kővári, A. (2018b). Az egész életen át tartó tanulás és a nyelvtanulás kapcsolatának vizsgálata egy szakképzési intézményben. *Journal of Applied Technical and Educational Sciences / Alkalmazott Műszaki és Pedagógiai Tudományos Folyóirat*, 8(1), 52-69. <https://doi.org/10.24368/jates.v8i1.27>
- Gógh, E., & Kővári, A. (2018c). Principal component analysis of a metacognitions questionnaire using JASP. In IEEE (Ed.), *2018 9th IEEE International Conference on Cognitive Infocommunications (CogInfoCom)* (pp. 277-280). Piscataway, NJ, USA: IEEE. DOI: 10.1109/CogInfoCom.2018.8639873
- Gógh, E., & Kővári, A. (2018d). Metacognition and lifelong learning: A survey of secondary school students. In IEEE (Ed.), *2018 9th IEEE International Conference on Cognitive Infocommunications (CogInfoCom)* (pp. 271-276). Piscataway, NJ, USA: IEEE. DOI: 10.1109/CogInfoCom.2018.8639961
- Gógh, E., & Kővári, A. (2019a). Tanulás önszabályozásának vizsgálata a szakgimnáziumi képzésben. In Borsos, É., Horák, R., Kovács, C., & Námesztovszky, Zs. (Szerk.), *Mobilitás: A Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar tudományos konferenciáinak tanulmánygyűjteménye* (pp. 564-571). Szabadka, Szerbia: Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar.
- Gógh, E., & Kővári, A. (2019b). Tanulás önszabályozásának tapasztalatai egy szakgimnáziumban. *Journal of Applied Technical and Educational Sciences / Alkalmazott Műszaki és Pedagógiai Tudományos Folyóirat*, 9(2), 72-86. <https://doi.org/10.24368/jates.v9i2.114>
- Gógh, E., & Kővári, A. (2019c). Investigation of self-regulated learning among students of technical secondary schools in Budapest. In Tóth, P., Benedek, A., Mike, G., & Duchon, J. (Eds.), *Fejlődés és partnerség a felsőoktatásban határok nélkül - Development and Partnership in HE without Borders* (pp. 663-673). BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Műszaki Pedagógia Tanszék.

- Gógh, E., & Kóvári, A. (2019d). Az önszabályozott tanulás jellemzői egy szakgimnáziumi felmérés tapasztalatai alapján. *Magiszter: A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének Szakmai-Módszertani Folyóirata*, 17(1), 57-67.
- Gógh, E., & Kóvári, A. (2019e). Az élethosszig tartó tanulást befolyásoló tényezők vizsgálata az IPOO-modell aspektusából egy szakgimnáziumban. *Különleges Bánásmód*, 5(4), 57-68. <https://doi.org/10.18458/KB.2019.4.57>
- Gógh, E., & Kóvári, A. (2019f). Az élethosszig tartó tanulás szerepének növekedése az életkor függvényében. In Juhász, E., & Endrődy, O. (Eds.), *Oktatás-Gazdaság-Társadalom* (pp. 120-135). Debreceni Egyetem, Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete (HERA).
- Gógh, E. (2020). Új szemléletű tanítási és tanulási lehetőségek a technikumokban. In I. Medovarszki (Szerk.), *Tantárgy-pedagógiai kaleidoszkóp: 2020 - Tanulmányok a csoportos tanulásszervezés sajátos gyakorlatairól* (pp. 99-108). Magánkiadás.
- Gógh, E., & Kóvári, A. (2020a). Tanulási tényezőkkel összefüggésben elvégzett komplex kérdőíves kutatás belső konzisztenciájának elemzése egy vizsgálat kapcsán. In R. Horák, C. Kovács, Z. Námesztovszki, & M. Takács (Szerk.), *Új nemzedékek értékrendje: A Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar Tudományos Konferenciáinak tanulmánygyűjteménye* (pp. 461-473). Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar.
- Gógh, E., & Kóvári, A. (2020b). A tanulás önhatékonyágának vizsgálata budapesti műszaki szakgimnáziumok diákjainak körében. In I. Simonics & I. Holik (Szerk.), *Új kutatások a szakképzés és a felsőoktatás területén: IX. Trefort Ágoston Szakképzés- és felsőoktatás-pedagógiai konferencia tanulmánykötet* (pp. 90-101). Budapest, Magyarország: Óbudai Egyetem.
- Gógh, E., Kóvári, A., & Racsko, R. (2020). Az önszabályozott tanulás tapasztalatai a középfokú gépészeti szakgimnáziumi képzésben. *Pedacta*, 10(1), 13-24. <https://doi.org/10.24193/PedActa.10.1.2>
- Gógh, E., Racsko, R., & Kóvári, A. (2021). Experience of Self-Efficacy Learning among Vocational Secondary School Students. *Acta Polytechnica Hungarica*, 18(1), 101-119.
- Gógh, E. (2021). „Miért kell ezt tanulnom, hol fogom én ezt használni?” In I. Medovarszki (Szerk.), *Tantárgy-pedagógiai kaleidoszkóp: 2021 - Pedagógiai, neveléstudományi és szakmódszertani tanulmányok* (pp. 173-187). Békéscsaba, Magyarország: Magánkiadás
- Gógh, E., & Kóvári, A. (2021a). Az egész életen át tartó tanulást befolyásoló tanulási tényezők kapcsolata. In I. Simonics, I. Holik, & I. Tomory (Szerk.), *Módszertani újítások és kutatások a szakképzés és a felsőoktatás területén: X. Trefort Ágoston Szakképzés- és Felsőoktatás-pedagógiai Konferencia Tanulmánykötet* (pp. 141-155). Budapest, Magyarország: Óbudai Egyetem.
- Gógh, E., & Kóvári, A. (2021b). Az élethosszig tartó tanulóval összefüggő tényezők kérdőíves vizsgálati adatainak faktoranalízise. In R. Horák, C. Kovács, Z. Námesztovszki, & M. Takács (Eds.), *Fenntartható Örökség, A Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar tudományos konferenciáinak tanulmánygyűjteménye* (pp. 526-534). Szabadka, Szerbia: Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar.
- Gógh, E., & Kóvári, A. (2022). Az élethosszig tartó tanulóval összefüggő tényezők faktorcsoportjainak értelmezése. In: Kovács, J. C., & Námesztovszki, Z. (szerk.), 9. IKT az oktatásban konferencia: Paradigmaváltás az oktatásban és a tudományban (pp. 28-40). Szabadka, Szerbia: Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar.
- Gógh, E. (2023). Pedagógiai ajánlások az élethosszig tartó tanulás elősegítése érdekében. In: Medovarszki, I. (szerk.), *Tantárgy-pedagógiai kaleidoszkóp: 2022 - Pedagógiai és szakmódszertani tanulmányok az iskola világából* (pp. 237-256). Eger, Magyarország: Líceum Kiadó.